

Ca. 1980

Safaripark Beekse Bergen

territorium markeren.

Veel dieren hebben een eigen territorium met duidelijke grenzen, aangegeven door zichtbare tekens of door geur. Zo hebben antilopen geurklieren op de huid, springbokken aan weerskanten van de neus, terwijl katachtigen hun territorium aangeven met urinesporen. De bezitter van zo'n gebied zal een indringer door dreiggebaren proberen te verdrijven.

Lukt dat niet, dan wordt het vechten, tot de verliezer toegeeft. Wint de indringer, dan kan de oorspronkelijke territoriumbezitter zijn terrein voorlopig wel vergeten.

Waarom hebben dieren zo'n territorium? Vaak om hun eigen voedselgebied te

bewaken. Of anders om een stukje op de wereld te hebben waar zich ongestoord het paringsspel kan voltrekken. Wanneer u in Safari-park Beekse Bergen scherp kijkt, dan ziet u dat de dieren ook daar hun eigen terrein afzetten en beschermen.

Witte neushoorns bijvoorbeeld markeren hun gebied met urine. In twee of drie explosie-achtige stoten spuiten zij die naar achteren. Gras en struiken worden zo besproeid met fijne witte, geurende druppeltjes. Ook schoppen ze hun mest vaak naar achteren met de achterpoten. Zo ontstaan soms hoge mesthopen naast de wissels (naast de looppaden).

Bij **Grant zebra's** ligt dat weer anders. Zij vormen families, met één hengst aan het hoofd. Andere hengsten jaagt hij gewoon weg van een bronstige merrie.

In de natuur hebben **Grévy zebra** hengsten wel eens territoria van 10 km². Het gebied is 'optisch gemarkeerd' zoals dat met een vakterm heet. Dat wil zeggen dat alleen al de aanwezigheid van de hengst genoeg is om andere hengsten op de gewenste afstand te houden.

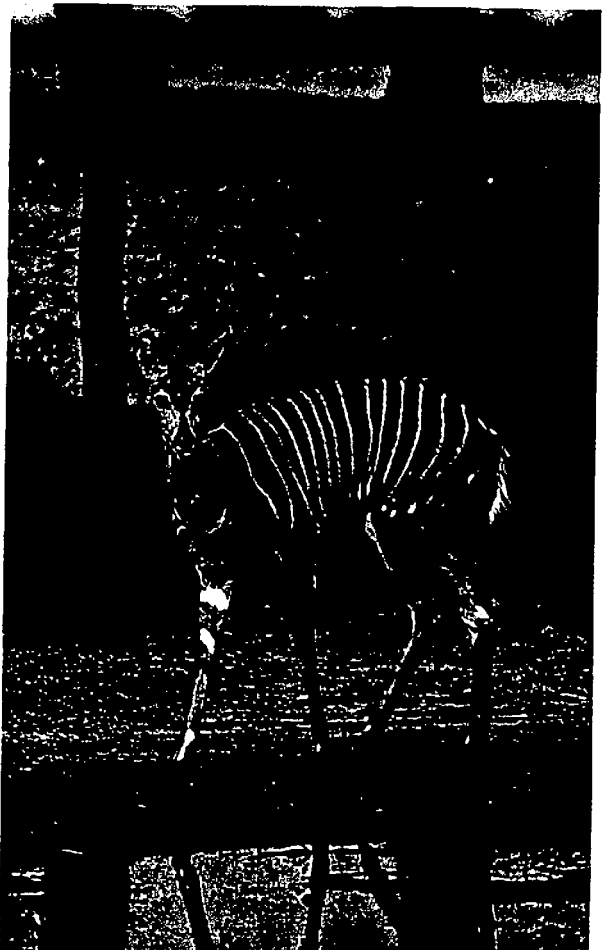
Hoefdieren met horens hebben een betrekkelijk klein territorium. In een groter gebied kan elke bok een eigen

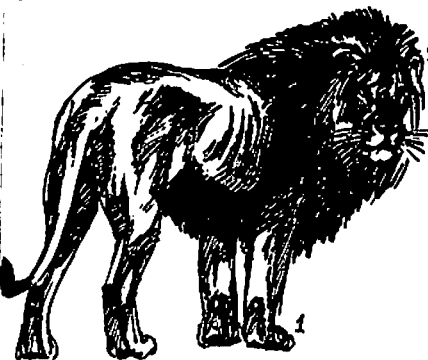
terrein innemen, waarbinnen hij wijfjes probeert te krijgen. Hij bewaakt ze en verdedigt ze tegen andere bokken. Hij markeert zijn territorium door urine, mest of door afscheidingen van bepaalde huidklieren op takken, struiken of grashalmen. Diezelfde geurstoffen worden ook afgezet langs de vaste trekroutes van de dieren.

Gnoes leggen hun uitwerpselen op een vaste plaats. En om die markering nog duidelijker te maken, wrijven zij ook nog een afscheiding van de oogklieren over het gras.

Leeuwen, jachtluipaarden en alle andere roofkatten tillen hun staart op, en plassen tegen de bomen die aan de rand van hun gebied staan. Zo'n afgezette 'geurvlag' is meestal erg indringend.

Waarschijnlijk weet u dat maar al te goed van de gewone huiskaters, die hun territorium op precies dezelfde manier aangeven. Is er een krolse poes in de buurt, dan is een kater in staat om te plassen tegen deuren, ramen, gordijnen, stoelen en alles wat er nog maar meer in aanmerking komt om andere katers op een veilige afstand te houden. Lukt dat niet, dan is het vechten geblazen, zoals we vooral 's nachts vaak horen.

1 Leeuwen

Panthera leo, familie: *Felidae*
Leeuwen zijn de enige sociaal levende grote katachtige roofdieren, met waarneembare verschillen tussen mannen en vrouwen: mannen hebben manen, vrouwen niet. Ze komen voor in de savannen en dun beboste en bergachtige streken van Afrika en ook nog in het reservaat Kaithiawar in India, waar nog een klein aantal Aziatische leeuwen leeft. Na een draagtijd van 3½ maand worden 1 tot 4 jongen geboren, die vrij lang bij hun moeder blijven: 2 jaar.

2 Cheetah's

Acinonyx jubatus, familie: *Felidae*

Cheetah's of jachtluipaarden horen bij de familie van de katachtigen, maar ze zijn duidelijk anders. Het zijn eigenlijk meer honden met een kattekop. Ze hebben lange looppoten, een primitiever gebit, een afwijkende manier van jagen en de jongen hebben manen. Cheetah's krijgen 2-6 jongen na een draagtijd van ca 3 maanden. Alleen de eerste weken na de geboorte kunnen ze hun nagels nog intrekken, daarna niet meer.

3 Witte neushoorns

Ceratotherium simum, familie: *Rhinocerotidae*

De grootste onder de neushoorns. Niet wit, want 'wit' is een verbastering van het Zuidafrikaanse woord 'wijd' (breed), vanwege de brede hoornige rand in de onderlip waarmee hij gras afrukt. Omdat vroeger werd gedacht dat de horens een sex-stimulerend middel zouden bevatten, is er veel op neushoorns gejaagd. Nu bijna uitgestorven en beschermd. Een wijfje kan elke 2½ tot 3½ jaar 1 jong krijgen, na een draagtijd van 17-18 maanden.

4 Elandantilopen

Taurotragus oryx, familie: *Bovidae*

De grootste en zwaarste onder de antilopesoorten, door hun lengte en slankheid toch snel en behendig. Leven tijdens de droogte in het bos, en in de regentijd op de steppe. Hun vijanden: de leeuw, en in de Serengeti ook de mens want in dat gebied wordt veel op ze gejaagd. Elders in Afrika worden elandantilopen soms als vee gehouden om hun vlees en melk. Na een draagtijd van 8½ maand krijgen ze meestal 1 jong, vooral als de regentijd begint.

5 Sabel- en Roan-antilopen

(a) *Hippotragus niger*, familie: *Bovidae*

(b) *Hippotragus equinus*, familie: *Bovidae*

'Sabelantilope' komt van het Engelse 'sable antilope', waarin 'sable' zwart betekent. Ook bekend als zwarte paardantilope. Erg vechtlustig. Verdedigt zich soms met zijn 1,40 m lange horens. Roan-antilopen hebben kortere horens. Ze trekken niet en blijven trouw aan hun eigen gebied. Ze zijn verdraagzaam, leven in kuddes met giraffen, zebra's en impala's. Beide antilopesoorten krijgen 1 jong na een draagtijd van 9 maanden.

Impala's

Aepyceros melampus, familie: *Bovidae*

Een impala-bok verzamelt verschillende wijfjes met jongen en vormt zo een 'haremkudde' van 10 tot 40 dieren. Overblijvende bokken leven in vrijgezelligengroepen. Na een draagtijd van 6½ maand verlaat een moeder de kudde om een jong te werpen, dat zich in het begin buiten de kudde verborgen houdt. Tijdens de trek staat de kudde onder leiding van een ouder wijfje. Impala's kunnen geweldige sprongen maken: soms 3 m hoog, 10 m ver.

6 Giraffen

Giraffa camelopardalis, familie: *Giraffidae*

Vanwege hun lange hals — net een boomstam met schaduwen van takken — hebben giraffen een hoge bloeddruk en een enorm hart: 50 cm lang, 8 cm dikke wanden. Ze kunnen vreselijk trappen met hun poten, zelfs tegen leeuwen. Ze hebben dan ook nauwelijks vijanden. Wanneer ze 5 jaar zijn, krijgen ze na een draagtijd van 14 — 15½ maand hun eerste jong, 16 maanden later volgt het tweede. Een volwassen giraffe is soms meer dan 5,5 m hoog.